

Valtiovarainvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2019 lisätalousarvioksi

Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2019 lisätalousarvioesityksen (HE 323/2018 vp) täydentämisestä

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2019 lisätalousarvioksi (HE 323/2018 vp): Asia on saapunut valtiovarainvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2019 lisätalousarvioesityksen (HE 323/2018 vp) täydentämisestä (HE 324/2018 vp): Asia on saapunut valtiovarainvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Valiokunta on käsitellyt esitykset yhdessä ja antaa niistä yhteisen mietinnön.

Lisätalousarvioaloitteet

Valiokunta on käsitellyt esitysten yhteydessä aloitteet LTA 51—54/2018 vp. Aloiteluettelo on tämän asiakirjan liitteenä.

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu asiayhteyden mukaisesti kaikissa valtiovarainvaliokunnan jaostoissa.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Tulot ja määrärahat. Joulukuussa julkistetun valtiovarainministeriön makroennusteen mukaan talouskasvu jää hieman aiemmin arvioitua hitaammaksi, ja verotuloarvioita ehdotetaan siksi alennettavaksi yhteensä 150 milj. eurolla. Arvonlisäveroennustetta ehdotetaan alennettavaksi 196 milj. eurolla mm. yksityistä kulutusta koskevien ennusteiden päivittymisen perusteella. Ansio- ja pääomatuloveron tuottoa ehdotetaan kasvatettavaksi 156 milj. eurolla ja yhteisöveron tuottoa alennettavaksi 110 milj. eurolla.

Hallitus esittää talousarvioon 82,6 milj. euron lisäpanostuksia, joita osoitetaan mm. vanhusten ja vammaisten palvelujen ohjauksen ja valvonnan voimavarojen vahvistamiseen (720 000 euroa)

Valiokunnan mietintö VaVM 39/2018 vp
Yleisperustelut

sekä varhaiskasvatuksen valvontaresurssien lisäämiseen (350 000 euroa). Myös eduskunnan oikeusasiamiehen kanslialle ehdotetaan 350 000 euron lisäystä vanhusten oikeuksien valvonnan voimavarojen lisäämiseksi ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle 250 000 euron lisäystä vanhushuolteen tila - tutkimuksen kehittämiseen ja toteutukseen.

Valiokunta pitää näitä lisäyksiä perusteltuina ja pitää tärkeänä, että voimavaroja lisätään myös lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten ehkäisemiseen (yht. 1,3 milj. euroa), sekä lasten ja nuorten houkuttelun ja hyväksikäytön vastaisiin toimenpiteisiin (1,8 milj. euroa). Valiokunta painottaa järjestöjen osaamisen hyödyntämistä ja Lastenasiointalo-toimintamallin alueellista kattavuutta.

Myös lasten ja nuorten internetissä tapahtuvaa seksuaalista hyväksikäyttöä pyritään torjumaan lisäämällä poliisin henkilöstö- ja laiteresursseja 1,6 milj. eurolla. Tarkoituksena on tehostaa ennalta ehkäisevää työtä ja vahvistaa ns. nettipoliisitoimintaa. Lisäresursseja kohdistetaan myös mm. turvapaikka- ja maahanmuuttoasioiden käsittelyn laatutason parantamiseen ja käsittelyaikojen nopeuttamiseen (2,212 milj. euroa).

Hankeyhtiön toimintamalli ja pääomitus. Hallitus on päättänyt siirtää 100 milj. euron arvosta valtion omistamia osakkeita perustettavan Oy Suomen Rata Ab:n taseeseen. Ratayhtiön tarkoituksena on edistää raideliikennettä ja toteuttaa sen yhteyteen perustettavien hankeyhtiöiden kautta raideliikenneinvestointeja.

Valiokunta pitää myönteisenä, että suurten investointien rahoitusmalleja koskeva valmistelutyö on nyt käynnistetty, mitä valtiovarainvaliokunta on useita kertoja edellyttänyt. Parlamentaarisen liikenneverkon rahoitusta arvioineen työryhmän (loppuraportti 28.2.2018) tavoin valiokunta pitää hankeyhtiömallia mahdollisena rahoitusvaihtoehtona, sillä suunnitteilla olevat ratahankkeet ovat niin mittavia, ettei niiden toteuttaminen ole tehokasta pelkän budjettikehyksen puitteissa, eikä niitä voida toteuttaa myöskään pelkästään käyttäjämaksuin ja lipputuloin.

Valiokunta toteaa, että tässä vaiheessa on kysymys lähinnä hankeyhtiön ja toimintamallin suunnittelusta, varsinaiset investointi- ja rahoituspäätökset tehdään myöhemmin, aikaisintaan seuraavalla vaalikaudella.

Valiokunta painottaa, että hankeyhtiön toimintarakenne on suunniteltava huolellisesti ja päätöksenteon pohjaksi mallista on laadittava kattava selvitys ja asianmukaiset laskelmat. Tämä on ensiarvoisen tärkeää, sillä hankeyhtiömallilla ja sen rakenteella voi olla huomattava vaikutus hankkeiden kokonaiskustannuksiin. Saadun selvityksen mukaan erilaisista rahoituskustannuksista (mm. korkotaso, maksuaikataulut, omistus pohja) riippuen esim. 3 mrd. euron investointihankkeen 30 vuoden elinkaarikustannukset vaihtelevat 3,3—7,6 mrd. euron välillä. Valittu hankeyhtiömalli ja omistus pohja vaikuttavat myös siihen, katsotaanko yhtiön toteuttamien investointien rasittavan julkista taloutta ja julkisen sektorin velkaa.

Valiokunta korostaa, että hankeyhtiömallia valmisteltaessa on huolehdittava siitä, että toimintamalli on julkisen talouden kannalta kestävä sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä. Rahoitusta koskevassa päätöksenteossa on myös otettava huomioon eduskunnan budjettivalta.

Valiokunnan mietintö VaVM 39/2018 vp
Pääluokka 33

Valiokunta muistuttaa myös siitä menettelystä, jolla 12-vuotinen liikennejärjestelmäsuunnitelma on jatkossa tarkoitus valmistella. Tämä edellyttää mm. tiivistä yhteistyötä poliittisten päättäjien, viranomaisten, alueiden sekä elinkeinoelämän ja muiden toimijoiden kanssa. On myös tärkeää, että rahoitusmalleista riippumatta kaikki hankkeet sisältyvät liikennejärjestelmäsuunnitelmaan.

Hallitus ehdottaa, että osinkotulomomentille ehdotettu vähennys (110 milj. euroa) katetaan lisäämällä tuloutuksia Huoltovarmuusrahastolta (37 milj. euroa) ja Valtion asuntorahastolta (73 milj. euroa).

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan em. tuloutukset eivät heikennä rahastojen välitöntä toimintavarmuutta. On kuitenkin tärkeää, että rahastojen pitkäjänteinen toiminta turvataan. Valiokunta viittaa myös eduskunnan 25.10.2018 hyväksymään, tarkastusvaliokunnan (TrVM 3/2018 vp) esittämään kannanottoon, jossa eduskunta edellyttää, että hallituksen tulee säilyttää Valtion asuntorahaston asema itsenäisenä ja riippumattomana ja lisäksi rahaston varallisuuden käyttö tulee suunnata asumiseen.

Tasapaino ja valtionvelka. Varsinaisten tulojen vähennys (144 milj. euroa) ja määrärahojen lisäys (82,6 milj. euroa) huomioon ottaen hallituksen esitys lisää valtion nettolainanoton tarvetta 227 milj. eurolla. Valtion nettolainanotoksi vuonna 2019 arvioidaan noin 1,9 mrd. euroa ja valtionvelan määrän vuoden 2019 lopussa arvioidaan olevan n. 107 mrd. euroa. Tämä on n. 44 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

60. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto

40. Valtion rahoitus lääkäri- ja lääkintähelikopteritoiminnan menoihin (siirtomääräraha 3 v)

Valiokunta tekee momentin päätösosaan teknisluonteisen korjauksen ja muuttaa momenttia siten, että valtio saa luovuttaa lääkäri- ja lääkintähelikopteritoiminnan tuotantotavan muutoksen suunnitteluun valtion omistamaa osakevarallisuutta enintään 500 000 euron arvosta.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Suostumus

Momentin perusteluja täydennetään siten, että valtio saa luovuttaa vastikkeetta valtion omistamaa osakevarallisuutta enintään 18 000 000 euron arvosta FinnHEMS Oy:lle Kouvolaan ja Sei-

Valiokunnan mietintö VaVM 39/2018 vp
Yhteenveto

näjoelle perustettavien uusien helikopteritukikohtien sekä Tampereen ja Oulun tukikohtien kiinteiden tukikohtien rakentamiseen sekä enintään 500 000 euron arvosta lääkäri- ja lääkintähelikopteritoiminnan tuotantotavan muutoksen suunnitteluun.

YHTEENVETO

Hallituksen esityksissä ehdotetaan määrärahoihin 82 628 000 euron lisäystä, tuloarvioihin (pl. nettolainanotto ja velanhallinta) 144 160 000 euron vähennystä ja nettolainanottoon ja velanhallintaan 226 788 000 euron lisäystä.

Ehdotettujen muutosten jälkeen olisivat kuluvan vuoden budjetoidut tuloarviot ja määrärahat varsinainen talousarvio ja lisätalousarvio huomioon ottaen 55 578 097 000 euroa.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Valtiovarainvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy hallituksen esitykseen HE 323/2018 vp ja sitä täydentävään hallituksen esitykseen HE 324/2018 vp sisältyvän ehdotuksen vuoden 2019 lisätalousarvioksi edellä todetuin muutoksin.

Eduskunta hylkää lisätalousarvioaloitteet LTA 51—54/2018 vp.

Eduskunta päättää, että vuoden 2019 lisätalousarviota sovelletaan 1.4.2019 alkaen.

Helsingissä 8.3.2019

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Timo Kalli kesk
varapuheenjohtaja Ville Vähämäki ps
jäsen Timo Harakka sd
jäsen Timo Heinonen kok
jäsen Kauko Juhantalo kesk
jäsen Kari Kulmala sin
jäsen Mats Nylund r
jäsen Antti Rantakangas kesk
jäsen Markku Rossi kesk
jäsen Eero Suutari kok
jäsen Matti Torvinen sin
jäsen Kari Uotila vas
jäsen Pia Viitanen sd
jäsen Ozan Yanar vihr
varajäsen Markku Eestilä kok

Valiokunnan mietintö VaVM 39/2018 vp

varajäsen Lasse Hautala kesk
varajäsen Emma Kari vihr
varajäsen Eero Reijonen kesk
varajäsen Raija Vahasalo kok
varajäsen Harry Wallin sd

Valiokunnan sihteereinä ovat toimineet

valiokuntaneuvos Hellevi Ikävalko
valiokuntaneuvos Mari Nuutila
tutkija Tanja Nurmi

Valiokunnan mietintö VaVM 39/2018 vp
Vastalause 1 sd, vihr, vas

VASTALAUSE 1 sd, vihr, vas

Yleisperustelut

Valtion asuntorahaston varoja tulee käyttää vain asumiseen

Hallitus esittää ylimääräistä 73 miljoonan euron tuloutusta Valtion asuntorahastosta budjettiin. Tulo käytettäisiin uuden ratayhtiön pääomitukseen.

Hallituksen esitys ylimääräisestä tuloutuksesta on vastoin eduskunnan aiempia yksimielisiä linjauksia. Eduskunta hyväksyi lokakuussa 2018 yksimielisesti tarkastusvaliokunnan mietinnön asuntopolitiikan kehittämisestä (TrVM 3/2018 vp). Mietinnön mukaisessa kannanotossa eduskunta edellytti, että hallituksen tulee säilyttää Valtion asuntorahaston asema itsenäisenä ja riippumattomana ja lisäksi rahaston varallisuuden käyttö tulee suunnata asumiseen. Linjaus oli merkittävä.

Hallituksen esittämä lisätuloutus asuntorahastosta merkitsee asuntorahaston varojen käyttöä valtion budjetin yleiskatteiseksi tuloksi. Tämä ei ole edellä mainitun eduskunnan kannanoton mukaista. On täysin kestäväntöntä, että hallitus esittää asuntorahaston varojen käyttämistä eduskunnan linjauksen vastaisesti.

Asuntorahaston varallisuus on kertynyt pieni- ja keskituloisten asukkaiden maksamista lainanhennyksistä ja lainojen koroista. Siksi näiden varojen käyttö muihin tarkoituksiin kuin asumiseen ei ole hyväksyttävää. Nyt tuloutettavalla summalla olisi voitu tukea tuhansien kohtuuhintaisten asuntojen rakentamista.

Infra-yhtiöt on suunniteltava huolellisesti

Toimivat liikenneyhteydet vahvistavat koko Suomen elinvoimaa ja talouskasvun edellytyksiä. Raideliikenteen lisääminen on välttämätöntä ilmastotavoitteiden saavuttamisessa. Nopeat raideyhteydet laajentavat työssäkäyntialueita ja tehostavat siten työmarkkinoita. Lisäksi ne mahdollistavat yhdyskuntarakenteen tiivistämisen.

Nopeiden raideliikenneyhteyksien kehittäminen edellyttää suuria investointeja. Kyse on useista miljardihankkeista, joille on löydettävä nopeasti tarkoituksenmukainen etenemistapa.

Hankeyhtiömalli voi olla perusteltu väline suurten hankkeiden toteuttamisessa. Huolellisesti suunniteltu yhtiömalli voi tuoda hankkeiden toteutukseen joustoa, ja yhtiömalli voi olla perusteltu työkalu kustannusten jaksottamiseen ja eri kanavista tulevan loppurahoituksen kokoamiseen.

Suurissa infrahankkeissa yhtiömalli voi olla perusteltu etenkin silloin, jos loppurahoittajana on muitakin tahoja kuin valtio. Loppurahoitus voi tulla lähinnä valtiolta, kunnilta, EU:lta, käyttäjiltä tai kiinteistökehityksen tuotoista. Suurissa hankkeissa on tärkeää jatkossa varmistaa laaja ja tarkoituksenmukainen loppurahoitus myös muista lähteistä kuin valtiolta. Se mahdollistaa useampien hankkeiden toteuttamisen nopeammalla aikataululla. Kuntien mukanaolo on perusteltua, jot-

Valiokunnan mietintö VaVM 39/2018 vp
Vastalause 1 sd, vihr, vas

ta ne sitoutuvat hankkeisiin ja pääsevät alusta lähtien mukaan suunnitteluun. Näin osaltaan varmistetaan mm. maankäyttöhyötyjen toteutumista.

Yhtiö ei ole kuitenkaan väline luoda kokonaan uutta loppurahoitusta, vaan loppurahoitus tulee aina edellä mainituista lähteistä. Sikäli kuin muista lähteistä saatava loppurahoitus ei riitä koko hankkeen kustannuksiin (näin on suurissa hankkeissa aina), siitä vastaa valtio. Siksi olisi myös viisasta, että suuret raidehankkeet kuuluisivat osana 12-vuotiseen liikennejärjestelmäsuunnitelmaan.

Luontevin malli hankeyhtiöksi olisi esimerkiksi valtion ja mahdollisesti kuntien omistama yhtiö, joka suunnittelisi ja toteuttaisi hankkeen ja hankkisi rakentamisaikaisen rahoituksen. Rakentamisan rahoitus on taloudellisinta toteuttaa niin, että rahoituskustannukset minimoidaan. Se puolestaan merkitsee sitä, että väliaikaisena rahoittajana tai takaajana toimii valtio (ja mahdollisesti kunnat), koska valtio saa rahoitusta pienimmin kustannuksin. Infra olisi koko ajan julkisessa omistuksessa, ja yhtiö myisi sen valtiolle pitkällä maksuajalla valmistumisen jälkeen. Tämän kaltaisella mallilla varmistettaisiin hankkeiden joustava toteutus tavalla, joka on veronmaksajille edullisin. Esimerkiksi valtiovarainministeriön työryhmäraportissa hahmotelmiin tämän kaltaista mallia (joulukuu 2018).

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan nyt suunniteltavat hankeyhtiöt poikkeavat huomattavasti edellä kuvatusta mallista. Näyttäisi siltä, että hallituksen suunnitteleminen yhtiöiden tulovirta on arvioitu epärealistisen korkeaksi. Julkisuudessa olleiden tietojen mukaan yhtiön kustannukset on puolestaan arvioitu liian alhaisiksi, koska esimerkiksi poistoja ei ole huomioitu asianmukaisesti. Lisäksi kustannusten kannalta on ongelmallista, että rahoitus perustuisi ulkoiseen lainaan, josta maksettaisiin vain korkoja, eikä laina lyhenisi lainkaan esillä olleissa laskelmissa. Tällainen malli tulee lopulta veronmaksajille ja käyttäjille huomattavan kalliiksi. Arviointia kuitenkin vaikeuttaa se, että valiokunta ei ole saanut tarkkoja arvioita tai laskelmia suunniteltavien yhtiöiden taloudesta ja toteutuksesta.

Vanhusten palvelujen parantaminen edellyttää aitoja lisäresursseja

Hallitus esittää pieniä lisäresursseja Aluehallintovirastolle ja Valviralle vanhusten palvelujen ja varhaiskasvatuksen valvontaan. Lisäbudjettiesityksen mukaan aluehallintovirastot saisivat 480 000 euroa vanhusten ja vammaisten palvelujen valvontaan ja Valvira 180 000 euroa. Resurssit tulevat tarpeeseen, mutta ne ovat vanhustenhoidon tilanteeseen nähden vähäisiä. Hallitus yrittää korjata rikkinäistä järjestelmää sinitarralla.

Vanhusten palveluissa ilmi tulleet vakavat puutteet ja ongelmat eivät ratkea pelkästään valvontaa lisäämällä. Kyse on ennen kaikkea palveluihin käytössä olevista resursseista. Tarvitaan lisää hoitajia ja muuta henkilökuntaa. Tarvitsemme tarkasti laissa määritellyt laatuvaatimukset ja vähimmäismitoituksen hoitajien määrälle. Viime kädessä kyse on siitä, että hoitajat ja muut ammattilaiset eivät voi nykyresursseilla tehdä työtään arvokkaan hoidon edellyttämällä tavalla.

Henkilöstön mitoittamisen ehdottomana lähtökohtana ovat aina asiakkaat tarpeineen. Mitoituksen taso tulee aina määrittellä asiakkaiden fyysisen, kognitiivisen, psyykkisen ja sosiaalisen toimintakyvyn ja palvelujen tarpeen pohjalta. Vähimmäistason tulee kuitenkin olla tehostetussa ym-

Valiokunnan mietintö VaVM 39/2018 vp
Vastalause 1 sd, vihr, vas

päri vuorokautisessa palveluasumisessa ja pitkäaikaisessa laitoshoidossa vähintään 0,70. Esi-
merkkejä tilanteista, joissa mitoituksen on jo lähtökohtaisesti oltava korkeampi kuin vähimmäis-
mitoitus, ovat esimerkiksi vaikeasti muistisairaiden ja saattohoidossa olevien henkilöiden hoito.

Seksuaalisen väkivallan ennaltaehkäisyä ja uhrien auttamista vahvistettava

Lapsiin kohdistuvan seksuaalisen väkivallan ehkäisemiseen sekä lapsiuhrien auttamiseen on pa-
nostettava nopeasti ja monialaisesti. THL:n lasten ja nuorten turvallisuuden edistämisen ohjel-
maan sisältyviä toimenpiteitä lapsiin kohdistuvan väkivallan ehkäisemiseksi on kiirehdittävä ja
niiden toimeenpanoon on varattava riittävä resursointi. Suomeen on luotava valtakunnallinen
malli seksuaalisen väkivallan uhriksi joutuneiden lasten tukemiseksi ja hoitamiseksi hyödyntäen
parhaita käytäntöjä. Lisäksi lapsiin ja naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisemiseksi on lisättävä
turvakotipaikkojen määrää Istanbulin sopimuksen edellyttämälle tasolle.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 1

Eduskunta edellyttää, että valtion asuntorahaston varoja ei tulouteta valtion budjetin kat-
teeksi. Valtion asuntorahaston varat tulee suunnata vain asumiseen.

Vastalauseen lausumaehdotus 2

Eduskunta edellyttää, että asunto- ja infrastruktuuripolitiikkaa tehostetaan merkittävästi
kohtuuhintaisen asuntotuotannon lisäämiseksi, kuten tarkastusvaliokunta perusteellisessa
asuntopolitiikkaa käsittelevässä mietinnössään toteaa.

Vastalauseen lausumaehdotus 3

Eduskunta edellyttää, että infrastruktuuripolitiikkaa tehostetaan merkittävästi etenkin
suurten raideliikennehankkeiden käynnistämiseksi ja että hankkeiden loppurahoituksessa
hyödynnetään tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisella tavalla myös muita rahoituslähteitä
kuin suoraa valtion budjettirahoitusta. Etenkin EU:n TEN-T-tuet tulee hyödyntää täysi-
määräisesti. Poliitiikan tulee olla pitkäjänteistä ja yli vaalikausien ulottuvaa.

Vastalauseen lausumaehdotus 4

Eduskunta edellyttää, että väylähankkeiden toteutuksessa hyödynnetään hankeyhtiöitä
vain, jos yhtiömalli mahdollistaa hankkeen toteuttamisen nopeammin ja joustavammin ja
se on kokonaistaloudellisesti edullisin vaihtoehto.

Vastalauseen lausumaehdotus 5

Eduskunta edellyttää, että Suomen rataverkko on jatkossakin julkisessa omistuksessa.

Valiokunnan mietintö VaVM 39/2018 vp
Vastalause 1 sd, vihr, vas

Vastalauseen lausumaehdotus 6

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle esityksen sitovasta vähimmäishenkilöstömitoituksesta 0,7 kokoaikaista hoitajaa vanhusta kohden tehostetussa ympärivuorokautisessa palveluasumisessa ja pitkäaikaisessa laitoshoidossa.

Vastalauseen lausumaehdotus 7

Eduskunta edellyttää, että lapsiin ja naisiin kohdistuvan seksuaalisen väkivallan ennaltaehkäisyyn ja uhrien auttamiseen on panostettava nopeasti ja monialaisesti ja toimeenpanoon on varattava riittävät resurssit.

Yksityiskohtaiset perustelut

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 29

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN HALLINNONALA

91. Nuorisotyö

51. Nuorten työpajatoiminta ja etsivä nuorisotyö (siirtomääräraha 2 v)

Nuorten työllistymistä ja elämäntaitoja voidaan edistää myös erilaisten työpajojen avulla. Työpajoissa opitaan vuorovaikutusta, yhdessä tekemistä ja eri alojen työtehtäviä työ- ja yksilövalmentajien ohjauksessa. Nuorten tulevaisuuden kannalta työpajat ovat tärkeitä paikkoja, sillä yli 80 prosenttia nuorista löytää elämälleen suunnan työpajajakson jälkeen.

Etsivä nuorisotyö antaa varhaista tukea nuorelle, joka voi olla ilman koulutus-, työ- tai harjoittelupaikkaa tai muuten tarvitsee apua palveluihin pääsemiseksi. Etsivän nuorisotyön kautta on vuosittain tavoitettu yli 20 000 nuorta, joista yli 15 000 on kaivannut pidempiaikaista ohjausta.

Näiden tärkeiden toimintojen rahoitus on jo vuosia ollut alimitoitettua.

Hallitus esittää lisätalousarviossaan etsivän nuorisotyön määrärahoihin 300 000 euron lisäystä lasten ja nuorten houkuttelun ja hyväksikäytön vastaiseen nuorisotyöntekijöiden osaamisen vahvistamiseen sekä uusien toimintamallien kehittämiseen. Tämä panostus on kannatettava. Se ei kuitenkaan lievitä etsivän nuorisotyön yleistä rahoitusvajetta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.91.51 lisätään 5 000 000 euroa nuorten työpajatoimintaan ja etsivään nuorisotyöhön.

Valiokunnan mietintö VaVM 39/2018 vp
Vastalause 1 sd, vihr, vas

Pääluokka 30

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

40. Luonnonvaratalous

31. Vesi- ja kalataloushankkeiden tukeminen (siirtomääräraha 3 v)

Vaelluskalakannat hyötyvät kirkastuvista vesistä. Vaelluskalojen ja uhanalaisten kalalajien kantojen elvyttämistä on tuettava esimerkiksi poistamalla aktiivisesti kalojen kulkuesteitä esimerkiksi puroissa, joissa silta- ja tierummut aiheuttavat merkittävän esteen jopa 30 000 kohteessa ympäri Suomen.

Edellä olevan perusteella esitämme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 8

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tehokkaampiin toimiin vaelluskalojen ja uhanalaisten kalalajien kantojen elvyttämiseksi.

Pääluokka 32

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HALLINNONALA

30. Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikka

51. Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (siirtomääräraha 2 v)

Hallitus esittää momentin määrärahojen vähentämistä 7 500 000 eurolla. Vähennykselle ei ole kestäviä perusteita.

Järjestöjen palkkatuki

Vuoden 2019 talousarviossa on rajoitettu järjestöille maksettava ns. täysi palkkatuki 4 000 henkilötövuoteen. Rajoitus on kohtuuton kolmannen sektorin toimijoiden ja vaikeimmin työllistävien ihmisten kannalta.

Tämä lähinnä järjestöjen työllistämiseen tähdätty leikkaussäännös vaikeuttaa juuri vaikeimmasa työmarkkina-asemassa olevien työllistymistä. Kolmannen sektorin toimijoiden 100 %:n palkkatuen 4 000 hengen kiintiö on johtanut siihen, että järjestöt eivät enää työllistä yhtä paljon vaikeimmasa asemassa olevia kuin ennen. Se, että palkkatuetta työtä ohjataan enemmän yrityksiin, on positiivista, koska niillä on parhaat tulokset jatkotyöllistymisestä. Mutta se, että samaan aikaan ajetaan alas järjestöjen työllistämistä, johtaa kaikkein vaikeimmasa asemassa olevien työttömien palkkatyön tekemismahdollisuuksien kaventumiseen ja merkittävää yhteiskunnallista hyvinvointia lisäävän järjestötyön alasajoon. Rajoitus esimerkiksi vaikeuttaa palvelujen järjestämistä yksin asuville eläkeläisille arjen askareiden sujumiseen.

Valiokunnan mietintö VaVM 39/2018 vp
Vastalause 1 sd, vihr, vas

Esimerkiksi työpajojen kautta osatyökykyisten tai pitkään työttömänä olleiden paluu työelämään on palkkatuetulla työllä yksi reitti avoimille työmarkkinoille.

Työvoimapolitiittinen kotouttamiskoulutus

Maahanmuuttajien kotoutumisen kannalta on ensiarvoisen tärkeää suomen kielen, kirjoittamisen sekä suomalaisen työelämän lainalaisuuksien omaksuminen. Haasteelliseksi tilanteen tekee, jos jo oman äidinkielen luku- ja kirjoitustaito on huono tai välttävä. Tällöin oikopolun voi tarjota hyvin toteutettuna työyhteisön jäseneksi pääseminen, johon yhdistyy peruskoulutus. Etenkin maahanmuuttajanaiset ovat riskiryhmässä jäädä kokonaan kotiin lastenhoitoon, yhteiskunnan ja työelämän ulkopuolelle. Yhteiskunnallista ja alueellista segregatiota tulee välttää kaikin mahdollisin keinoin, mihin on jo olemassa ratkaisuja ja pystytään uusia löytämään kunkin alueen, kunnan tai kaupunginosan ominaispiirteistä sekä elinkeinorakenteesta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentin 32.30.51 päätösosaa muutetaan siten, että järjestöihin työllistettävien enimmäisraja 4 000 henkilöä sekä palkkakatto poistetaan,

että momentille 32.30.51 lisätään 22 500 000 euroa ja että hyväksytään seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 9

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tehokkaampiin toimiin kotouttamisen edistämiseksi ympäri Suomea, osatyökykyisten työelämään osallistumisen helpottamiseksi sekä työkykyä edistävän kuntouttavan toiminnan parantamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 10

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy pikaisesti toimenpiteisiin poistaakseen momentin 32.30.51 päätösosassa mainitun 4 000 henkilötyövuotta koskevan rajoituksen kolmannen sektorin toimijoille maksettavasta palkkatuesta.

Pääluokka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

60. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto

31. Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittämisohjelma ja eräät muut menot (siirtomääräraha 3 v)

Lastenasiainalo-toimintamalli

Valiokunnan mietintö VaVM 39/2018 vp
Vastalause 1 sd, vihr, vas

Hallitus esittää lisätalousarviossaan 813 000 euron määrärahaa, jolla tuetaan lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten selvittämiseen ja ehkäisemiseen tähtäävien Lastenasiointalo-toimintamallien käynnistämistä. Mallin avulla on määrä kehittää monialaista yhteistyötä, tutkimista ja tiedon jakamista tilanteissa, joissa lapsen epäillä joutuneen pahoinpitelyyn tai seksuaalisen hyväksikäytön kohteeksi.

Lastenasiointalo-toimintamalli on määrä ottaa käyttöön Helsingissä ja Oulussa.

Malli on erittäin kannatettava, ja tarvetta Lastenasiointaloille olisi ympäri Suomen. Lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten ehkäisyyn on panostettava niin, että kaikkien alueiden tarpeet tulevat huomioituiksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 33.60.31 lisätään 1 000 000 euroa lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten ehkäisemistä ja selvittämistä tehostavan Lastenasiointalo-mallin alueellisen kattavuuden parantamiseksi.

Seksuaalirikosten uhrien tukeminen

Naisiin kohdistuvan väkivallan vastainen Istanbulin sopimus velvoittaa Suomea perustamaan tukikeskuksia seksuaaliväkivaltaa kokeneille. Ensimmäinen Seri-tukikeskus avattiin Helsinkiin HYKS:n Naistenklinikalle 2017.

Seri-keskus on matalan kynnyksen yksikkö, jonne uhri voi hakeutua itse, omaisten kanssa tai viranomaisen ohjaamana. Keskuksessa asiakas saa kokonaisvaltaisen palvelun yhdestä paikasta. Palvelu sisältää oikeuslääketieteellisen näytteenoton raiskauksen uhrilta, tilanteen kokonaisarvion, tuen lähipäivien selviytymiseen, psyykkistä tukea traumaattisesta kokemuksesta toipumiseen sekä hoidon jatkosuunnitelman. Keskukseen tulon ja avun saamisen ehtona ei ole rikosilmoituksen teko, vaikka siihen kannustetaankin.

Kokemukset ovat osoittaneet, että Naistenklinikan Seri-keskukselle on ollut suuri tarve. Se palvelee Helsingin ja Uudenmaan alueen asiakkaita. Uusia keskuksia on tarkoitus avata vuoden 2019 loppuun mennessä yliopistollisten sairaaloiden yhteyteen Tampereelle, Turkuun, Ouluun ja Kuopioon. Ongelma on riittävän rahoituksen löytäminen.

Naistenklinikan tukikeskuksen perustivat Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos (THL) yhteistyössä Naistenklinikan kanssa. Sosiaali- ja terveysministeriö on myös rahoittanut hanketta. Toiminnasta ja sen kustannuksista vastaa HUS. Saamamme tiedon mukaan esimerkiksi Tampereen yksikkö on kuitenkin määrä käynnistää lähes Taysin nykyisten resurssien puitteissa.

Olisi tärkeää, että valtio osallistuisi Seri-keskusten rahoitukseen, jotta niiden toiminnan laadukkuus ja saatavuus voidaan varmistaa ja jotta uuden tukikeskuksen perustaminen ei aiheuta paineita muiden tärkeiden palveluiden toimintaan.

Valiokunnan mietintö VaVM 39/2018 vp
Vastalause 1 sd, vihr, vas

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 33.60.31 lisätään 800 000 euroa seksuaalirikosten uhrien tukikeskusten toiminnan tukemiseen ja että momentin perusteluita täydennetään niin, että momentilta myönnettäviä määrärahoja saa käyttää tähän tarkoitukseen.

TULOARVIOT

Osasto 12

SEKALAISET TULOT

35. Ympäristöministeriön hallinnonala

20. Siirto valtion asuntorahastosta

Ylimääräinen 73 miljoonan tuloutus valtion asuntorahastosta on vastoin eduskunnan yksimielisiä linjauksia. Eduskunta hyväksyi lokakuussa 2018 yksimielisesti tarkastusvaliokunnan mietinnön asuntopolitiikan kehittämisestä (TrVM 3/2018 vp). Mietinnön mukaisessa kannanotossa eduskunta edellytti, että hallituksen tulee säilyttää Valtion asuntorahaston asema itsenäisenä ja riippumattomana ja lisäksi rahaston varallisuuden käyttö tulee suunnata asumiseen.

Edellä olevan perusteella esitämme,

että momentti 12.35.20 poistetaan lisätalousarviosta.

Osasto 13

KORKOTULOT, OSAKKEIDEN MYYNTITULOT JA VOITON TULOUTUKSET

03. Osinkotulot ja osakkeiden myyntitulot

01. Osinkotulot, pääomanpalautukset ja osakkeiden myyntitulot

Hallitus on päättänyt perustaa uudenlaisen raideverkostoyhtiön, Oy Suomen Rata Ab:n. Uuden yhtiön taseeseen ehdotetaan siirrettäväksi 100 miljoonan euron edestä valtion omistamia osakkeita. Kun huomioidaan transaktiokustannukset, varainsiirtovero ja osinkotulon väheneminen, arvioidaan kokonaisvaikutus 110 miljoonaksi.

Tämän siirron kompensoimiseksi tuloutuksia huoltovarmuusrahastosta (37 miljoonaa euroa) ja Valtion asuntorahastosta (73 miljoonaa) ehdotetaan kasvatettavaksi.

Emme voi hyväksyä Valtion asuntorahaston taseeseen kajoamista. Perustelut tähän on esitetty edellä momentin 12.35.20 kohdalla.

Valiokunnan mietintö VaVM 39/2018 vp
Vastalause 1 sd, vihr, vas

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että ehdotus vuoden 2019 lisätalousarvioksi hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaise-
na edellä todetuin muutoksin ja

että edellä ehdotetut 10 lausumaa hyväksytään.

Helsingissä 8.3.2019

Timo Harakka sd
Pia Viitanen sd
Harry Wallin sd
Kari Uotila vas
Ozan Yanar vihr
Emma Kari vihr

Valiokunnan mietintö VaVM 39/2018 vp
Vastalause 2 r

VASTALAUSE 2 r

Yleisperustelut

Hallituksen lisätalousarviossa on kiinnitetty erityistä huomiota vanhustenhuollon kehittämiseen ja seksuaalirikollisuuden kitkemiseen. Taustalla ovat alkuvuodesta 2019 esiin tulleet tapaukset, jotka ovat olleet herätys niin paikallisesti kuin valtakunnallisesti. Ongelmat ovat monitahoisia, eikä niiden ratkaisuun löydy yhtä selkeää ratkaisua. Ruotsalainen eduskuntaryhmä kuitenkin katsoo, että enemmän olisi tehtävissä.

Seksuaalinen väkivalta

Seksuaalisella väkivallalla on useita eri ilmenemismuotoja. Sen uhreiksi joutuvat niin nuoret kuin vanhat, miehet ja naiset. Nykyaikana tekotavat ovat moninaistuneet ja internet on luonut uuden alustan seksuaaliselle väkivallalle. On hienoa, että hallitus lisätalousarviossa kasvattaa muun muassa poliisin resursseja ja lisää poliisin läsnäoloa siellä, missä nuoret ovat. Ruotsalainen eduskuntaryhmä korostaa, että jokaiselle seksuaalisen väkivallan uhrille tulee tarjota apua ja tukea riippumatta siitä, kuka väkivallan tekijä on.

Naisiin kohdistuva väkivalta on ollut jo pitkään yhteiskunnallinen ongelma Suomessa. Suomi on myös ratifioinut Euroopan neuvoston yleissopimuksen naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta, ns. Istanbulin sopimuksen. Sopimus velvoittaa Suomea toimimaan naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjumiseksi ja ehkäisemiseksi. Naisiin kohdistuvaa väkivaltaa pidetään yhtenä Suomen pahimmista ihmisoikeusloukkauksista.

Istanbulin sopimuksen mukaan Suomen tulee perustaa tukikeskuksia raiskauksen tai muun seksuaalisen väkivallan uhreja varten. Tällä hetkellä Suomessa on vain kaksi raiskauksen uhreille tarkoitettua kriisikeskusta. Asiantuntijoiden mukaan Suomessa tarvittaisiin vähintään kolme uutta raiskauksen uhreille tarkoitettua kriisikeskusta. Niin sanottu matalan kynnyksen kriisikeskus maksaa noin 300 000 euroa vuodessa.

Istanbulin sopimuksen yhtenä tavoitteena on myös turvakotipaikkojen takaaminen väkivallan uhreille ja kansallisen, maksuttoman ympärivuorokautisen puhelinpalvelun avaaminen. Sopimuksen mukaan 10 000 asukasta kohden tulisi olla yksi turvakotipaikka. Nykyisin Suomessa on 23 turvakotipalvelujen tuottajaa, joilla on yhteensä 143 paikkaa. Suosituksen mukaan paikkoja tulisi olla 500. Tällä hetkellä paikkoja ei ole kaikille turvaa ja tukea tarvitseville. Siksi esitämme, että hallitus lisärahoituksella mahdollistaisi kahdeksan uuden turvakodin avaamisen ja turvakotipaikkojen määrän lisäämisen 56:lla. Määrärahoja tulisi osoittaa myös ihmiskaupan uhrien suojelemiseen. Näin turvakodit pystyisivät tarjoamaan väkivallan uhreille, heidän lapsilleen ja väkivallan tekijöille avopalveluita, jotta kynnys turvakotiin tulemiselle ja tehokkaalle jälkihoidolle olisi mahdollisimman matala.

Turvakotipaikkojen ja raiskauskriisikeskusten määrän lisäämistä ovat pitkään ajaneet monet järjestöt eri yhteiskunnan laitamilta. Viimeksi tasa-arvovaltuutettu suositti vuoden 2018 kertomuk-

Valiokunnan mietintö VaVM 39/2018 vp
Vastalause 2 r

sessaan, että seksuaalisen ja muun väkivallan kohteeksi joutuneita naisia tulisi tukea perustamalla kahdeksan uutta turvakotia ja kolme raiskauskriisikeskusta. Ruotsalainen eduskuntaryhmä tukee tätä tavoitetta.

Vanhustenhuolto

Politiikassa on kyse arvoista. Meidän vanhuksemme ansaitsevat hyvää hoitoa, kun he eivät enää pysty pitämään itsestään huolta. Hallituksen lisätalousarviossa esitetään lisämäärärahaa vanhus-ten ja vammaisten palvelujen ja oikeuksien valvontaan aluehallintovirastoille sekä eduskunnan oikeusasiamiehen kanslialle. Vanhustenhuollon valvonta on tärkeää, sillä voiton tavoittelu ei saa olla määräävä motiivi palvelun järjestämisessä. Suomessa olemme tottuneet siihen, että yhdessä sovitusta pidetään kiinni. Valitettavasti tämä on johtanut tilanteen hyödyntämiseen ja väärinkäytöksiin äärimmäisen epäeettisellä tavalla. Valvonnan lisääminen ei kuitenkaan yksin korjaa vanhuspalveluissa esiintyvää varsinaista ongelmaa, hoitohenkilöstön heikkoa tilannetta.

Vanhuspalvelulaki edellyttää, että toimintayksikössä on oltava henkilöstö, jonka määrä ja tehtävärakenne vastaavat iäkkäiden asiakkaiden toimintakyvyn edellyttämää palvelun tarvetta ja turvaavat heille laadukkaat palvelut. Lain säännöksestä ja sitä tukevasta laatusuosituksista huolimatta henkilöstön riittävä määrä ei ole vielä kukaan toteutunut kaikissa hoitoyksiköissä. Hoitajamäärän mitoittamisessa on ensisijaisesti painotettava palveluiden tarvetta, vanhuksen yksilöllistä hoitoisuutta. Hoidon tarve riippuu asiakkaiden fyysisen, kognitiivisen, psyykkisen ja sosiaalisen toimintakyvyn ja palvelujen tarpeen pohjalta.

Hoitajien tehtävä on olla hoitajia. Kehitys ei ole hyväksyttävä, jos tuottavuuden nostamiseksi luovutaan tärkeistä tukitoiminnoista, kuten siivouksesta tai jostain hallinnollisesta tukitoimesta. Tämä johtaa siihen, että hoitajia kuormitetaan useilla tehtävillä, joilla ei ole tekemistä itse hoidon kanssa. Siksi hoitopalveluihin tarvitaan myös lisää läpinäkyvyyttä.

Vanhustenhoitoa tulee kehittää nyt ja tulevaisuudessa eikä pelkästään sen takia, että huoltosuhteemme heikkenee merkittävästi tulevien vuosikymmenten aikana. Hoitotyöhön tarvitaan nykyistä useampia käsipareja. Vanhustenhuoltoa on tärkeä tarkastella kokonaisuutena, johon kuuluvat muun muassa kuntoutus, kotihoito ja ympärivuorokautinen hoiva. Näiden eri palvelumuotojen kautta tuemme ikääntyneitä heidän arjessaan. Edellytyksenä kuitenkin on, että palveluita on saatavilla ja että hoitajia on tarpeeksi. Tämän johdosta hoidon kehittämiseen ja hoitajamäärän lisäämiseen tulee kohdistaa enemmän varoja.

Edellä olevan perusteella ehdotan hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 1

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin kolmen uuden raiskauskriisikeskuksen perustamiseksi.

Valiokunnan mietintö VaVM 39/2018 vp
Vastalause 2 r

Vastalauseen lausumaehdotus 2

Eduskunta edellyttää, että hallitus osoittaa varoja kahdeksan uuden turvakodin avaamiseen.

Vastalauseen lausumaehdotus 3

Eduskunta edellyttää, että hallitus kasvattaa kunnille myönnettäviä vanhustenhuoltoon kohdennettuja valtionosuuksia.

Yksityiskohtaiset perustelut

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

03. Tutkimus- ja kehittämistoiminta

04. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenot

Rokotuspolitiikka

Kansallinen rokotusohjelma kattaa nykyisin rokotteita, jotka suojaavat monelta eri taudinaiheuttajalta. Rokote tarjotaan kaikille lapsille Suomessa laumasuojan saavuttamiseksi haitallisia sairauksia vastaan. Laumasuojalla tarkoitetaan sitä, kuinka suuri osa väestöstä tulee olla rokotettu, jotta jokin tauti ei leviäisi ja jotta myös rokottamattomat saisivat suojan. Rokotekattavuus on yleisesti hyvällä tasolla Suomessa, mutta suurten epidemioiden riskin välttämiseksi meidän on varmistettava, että se on riittävällä tasolla kaikkialla Suomessa.

Nykyisin esim. tuhkarokon rokotuskattavuus on huolestuttavan alhainen useissa maakunnissa. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) selvityksen mukaan tuhkarokon, sikotaudin ja vihurirokon rokotuskattavuus on monin paikoin alle 95 %. Tämä koskee vuonna 2012—2015 syntyneitä lapsia. Tietyillä alueilla, kuten Pohjanmaalla, rokotuskattavuus on alle 90 %. Esimerkiksi Pietarsaaren seudulla ainoastaan noin 83 % vuonna 2013 syntyneistä lapsista on saanut MPR-rokotteen. Luku on hälyttävän alhainen, ja tämän vuoksi esim. tuhkarokon tartuntariski on nyt suuri. Tartuntariskin poistamiseksi rokotusasteen tulisi olla noin 95 %. Koko maan keskiarvo on 94,8 %.

Hyvän tason saavuttaminen koko maassa vaatii valistusta ja entistä tehokkaampaa tiedotusta. Sen avulla voisimme lisätä perheiden rokotushalukkuutta. Kolmivuotisella rokotusvalistushankkeella voitaisiin tehokkaasti lisätä rokotuksia ja lasten terveyttä koskevaa tietoa.

Valiokunnan mietintö VaVM 39/2018 vp
Vastalause 2 r

Kansalliseen rokotusohjelmaan kuuluu myös papilloomavirusrokote (HPV-rokote). THL suosittelee nykyään, että HPV-rokotusohjelma tulisi laajentaa koskemaan myös poikia. THL:n arvion mukaan rokottamalla sekä tytöt että pojat olisi mahdollista ehkäistä vuosittain noin 300 kohdunkaulan syöpätapausta. Suomessa on vuodesta 2013 lähtien tarjottu HPV-rokote tytöille osana kansallista rokotusohjelmaa, mutta rokotuskattavuus on jäänyt matalaksi. Lisäksi rokotuskattavuudessa on tässäkin tilanteessa huomattavia alueellisia eroja. Kansallinen rokotusohjelma tulisi uudistaa niin, että papilloomavirusrokote jatkossa tarjotaan myös pojille. Pitkällä aikavälillä muutos toisi säästöjä ja pystyisimme ehkäisemään inhimillistä kärsimystä ja tarpeettomien sairauksien syntyä.

Edellä olevan perusteella ehdotan hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 4

Eduskunta edellyttää, että hallitus kohdistaa lisärahoitusta rokotusvalistuksen lisäämiseksi koko maassa.

Vastalauseen lausumaehdotus 5

Eduskunta edellyttää, että hallitus edistää kansallisen rokotusohjelman uudistamista niin, että papilloomavirusrokote tarjotaan jatkossa myös pojille.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että ehdotus vuoden 2019 lisätalousarvioksi hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisena edellä todetuina muutoksina ja

että edellä ehdotetut 5 lausumaa hyväksytään.

Helsingissä 8.3.2019

Mats Nylund r

Valiokunnan mietintö VaVM 39/2018 vp
Vastalause 3 ps

VASTALAUSE 3 ps

Yleisperustelut

Taloussuhdanteen huippu on ohitettu, ja EU-alueelta kuuluu huolestuttavia taloustietoja. Ostopäällikköindeksit ovat tippuneet reilusti, ja nyt myös kova data vahvistaa talousongelmat. Italia joutui taantumaan jo viime vuoden kahdella viimeisellä vuosineljänneksellä. Saksa välitti alustavan tiedon mukaan taantumana niukasti. Italia voi vetää koko EU-alueen taantumaan, ja Deutsche Bank varoittaa myös Saksan uppoavan taantumaan. Taluskriisi voi eskaloitua Suomen tulevalla EU-puheenjohtajakaudella. Tällöin joudutaan tekemään vaikeita päätöksiä ja tukemaan Etelä-Euroopan velkamaita.

Keskeisiä ongelmia kotimaassa ovat parantuneesta työllisyysasteesta huolimatta edelleen työvoiman kohtaanto-ongelma sekä kotitalouksien korkea velkaantumisaste. Lisäksi asumisen ja liikumisen kustannukset ovat jo nyt palkkatasoon suhteutettuna varsin korkeat ja uhkaavat sekä hallituksen toimien että toimeentuloisuuden seurauksena kohota edelleen. Hallituskauden lähestyessä loppuaan sote-uudistuksen osalta aika on loppumassa kesken, ja todennäköistä on, että tuleva eduskunta joutuu aloittamaan uudistuksen valmistelun alusta ilman eurooppaoikeudellisia ongelmia aiheuttavaa ja kustannuksia merkittävästi lisäävää kokoomuksen valinnanvapausmallia.

Maahanmuuton kustannukset edelleen korkealla tasolla — epäonnistuneen maahanmuuttopolitiikan inhimillinen kustannus nähdään nyt

Perussuomalaisten eduskuntaryhmä pitää epäjohtonmukaisena, että turvapaikkakriisistä aiheutuvien menojen taso jatkuu korkeana siitä huolimatta, että vastaanotto toiminnan piirissä olevien henkilöiden lukumäärä on laskenut merkittävästi vuodesta 2015. Kun käyttäjien määrä on laskenut, kustannuksiltaan kalliimpia vastaanottokeskuksia olisi tullut sulkea ja siten keskimääräisissä yksikkökustannuksissa tulisi näkyä merkittävää laskua. Näin ei kuitenkaan ole tapahtunut, vaan yksikkökustannukset ovat kasvaneet. Suomen tulisi pyrkiä karsimaan vastaanotto toiminnasta kaikki ylimääräiset kustannukset sekä vähentää sellaisia vetoimatekijöitä, jotka lisäävät maamme houkuttelevuutta turvapaikanhakijoiden silmissä.

Hallituksen turvapaikkapoliittisessa toimenpideohjelmasa 12/2015 edellytettiin lukuisia toimenpiteitä, jotka toteutettuina olisivat vähentäneet Suomen vetoimatekijöitä sekä siten maamme kohdistuvaa turvapaikanhakijavirtaa. Keskeisiltä osin vetoimatekijöitä ei kuitenkaan ole vähennetty, ja hallitsemattoman, epäonnistuneen maahanmuuttopolitiikan seuraukset on nähty nyt käytännössä, kun turvapaikanhakijat ovat syyllistyneet lukuisiin, suomalaisiin lapsiin ja naisiin kohdistuneisiin seksuaalirikoksiin. Kielteisillä turvapaikkapäätöksillä ei ole merkitystä, jos kielteisen päätöksen saaneita ei poisteta maasta, vaan he saavat liikkua maassa vapaasti ja käyttää suomalaisen yhteiskunnan palveluita ja yhteiskunnalta puuttuu keinot estää heitä syyllistymästä rikoksiin. Perussuomalaiset on vaatinut koko hallituskauden ajan, että hallitusohjelmaa noudatettaisiin, ja sekä kansallisen turvallisuuden että kustannusvaikutusten näkökulmasta olisi ensiarvoisen tärkeää, että nämä toimenpiteet toteutettaisiin viipymättä ja täysimääräisinä.

Vanhustenhoidon ongelmat on korjattava viipymättä

Valiokunnan mietintö VaVM 39/2018 vp
Vastalause 3 ps

Vanhustenhoidon hoitajamitoitus on ollut riittämätön jo vuosikausia, eikä ongelmiin ole puututtu, vaikka ne ovat olleet laajalti tiedossa. Vasta nyt, kun yksityisten hoivapalveluyritysten toiminnan erittäin räikeät väärinkäytökset ovat tulleet julkisuuteen, hallitus on havahtunut ongelman olemassaoloon. Se, että ongelmat ovat pitkälti samoja, jotka ovat olleet tiedossa vuosikausia, mutta joihin ei ole reagoitu ajoissa, vaikka perussuomalaiset on vaatinut jo kahtena peräkkäisenä vuonna vaihtoehtobudjetissaan hoitajamitoituksen vahvistamista lain tasolle, on anteeksiantamaton.

Hallituksen lisätalousarviossa esittämät toimet ovat kuitenkin epäonnistuneita sekä sisällöltään että mittasuhteiltaan: vajaan puolentoista miljoonan euron panostus, joka painottuu valvontaresurssien lisäämiseen, on täysin riittämätön eikä puutu millään tavoin keskeiseen ongelmaan eli kuntien riittämättömiin resursseihin ihmisarvoisten hoivapalveluiden toteuttamiseksi. Perussuomalaiset vaatii, että hoitajamitoitus säädetään lain tasolle ja valvontaviranomaisille annetaan riittävät resurssit sekä myös konkreettiset keinot havaittuihin ongelmiin ja väärinkäytöksiin puuttumiseksi. Törkeisiin laiminlyönneihin syyllistyneiden hoivapalveluyritysten vastuuhenkilöt on saatettava vastuuseen teoistaan.

Edellä olevan perusteella ehdotan hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 1

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy aktiivisiin toimenpiteisiin hallitsemattomasta maahanmuuttopolitiikasta aiheutuvan, erityisesti naisiin ja lapsiin kohdistuvan turvallisuusongelman ratkaisemiseksi ja tehostaa erityisesti lasten raiskausten ehkäisemistoimenpiteitä koko maassa. Turvapaikanhakijoita, joiden henkilöllisyydestä tai muustakaan taustasta ei ole tietoa, ei tule päästää suomalaiseen yhteiskuntaan, ellei ole takeita siitä, etteivät he ole syyllistyneet vakaviin rikoksiin ennen Suomeen saapumistaan, ja kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneet on poistettava maasta viipymättä. Rikoksiin syyllistyneet karkotettavat on otettava säilöön karkottamisen onnistumisen varmistamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 2

Eduskunta edellyttää, että hallitus lisää vanhusten hoivapalveluiden resurssit kunnissa seläläiselle tasolle, että hyvän hoivan edellytykset turvataan koko maassa.

Vastalauseen lausumaehdotus 3

Eduskunta edellyttää, että hallitus laatii viipymättä selkeän toimenpideohjelman vanhustenhoidon tehokkaan ja koko maan kattavan valvonnan luomisesta ja sanktioinnin kiristämisestä ja ryhtyy toimenpiteisiin, jotta myös laiminlyönneihin syyllistyneiden hoivapalveluyritysten vastuuhenkilöt saadaan vastuuseen laiminlyönneistä.

Valiokunnan mietintö VaVM 39/2018 vp
Vastalause 3 ps

Yksityiskohtaiset perustelut

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 23

VALTIONEUVOSTON KANSLIA

01. Hallinto

24. Suomen EU-puheenjohtajuus (siirtomääräraha 2 v)

Perussuomalaiset katsoo, että Suomen pitäisi kannustaa toisia jäsenvaltioita lentopäästöjen vähentämisessä Suomen EU-puheenjohtajuuden aikana todellisiin toimiin lentopäästöjen vähentämiseksi sen sijaan, että tapahtumiin osallistutaan erillisillä lennoilla reittilentojen sijasta ja tällä tavoin nostetaan ilmailun todellisia päästöjä. Lentopäästöjen hyvittäminen on näennäistoimenpide, jolla ei ratkaista todellista ongelmaa, vaan ainoastaan ostetaan hyvä omatunto ympäristön kustannuksella. Suomen tulisi pyrkiä varmistamaan, että puheenjohtajuuden aikaisten tapahtumien osallistujat saapuvat Suomeen reittilennoilla eikä lentojen määrää lisätä, vaan ne lennetään tarvittaessa isommilla koneilla, joissa päästöt yksittäistä matkustajaa kohden ovat pienemmät.

Edellä olevan perusteella ehdotan hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 4

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy vaikutuksiltaan todellisiin toimenpiteisiin EU-puheenjohtajuuskaudesta aiheutuvien lentoliikenteen päästöjen vähentämiseksi ja kannustaa toisista EU-maista saapuvia osallistujia saapumaan Suomeen reittilennoilla sekä pyrkii vaikuttamaan siihen, että reittilentojen määrän lisäämisen sijasta lennot lennetään tarvittaessa isommilla koneilla, joiden matkustajakohtaiset päästöt ovat pienemmät.

Pääluokka 26

SISÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Poliisitoimi

01. Poliisitoimen toimintamenot

Heikentynyt turvallisuustilanne on keskeisiltä osin seurausta hallitsemattomasta maahanmuutosta, ja seksuaalirikokset ovat todellisia rikoksia, jotka eivät oleellisilta osin tapahdu pelkästään nettissä. Sen sijaan, että vahvistetaan pelkästään ns. nettipoliisin resursseja, tulee vahvistaa yhtäältä ulkomaalaispoliisin resursseja, jotta maahanmuutosta aiheutuneeseen yleisen turvallisuustilanteen heikkenemiseen pystytään vastaamaan ja laittomaan maassa oleskeluun puuttumaan, ja toisaalta seksuaalirikosten tutkintaresursseja tulee lisätä.

Valiokunnan mietintö VaVM 39/2018 vp
Vastalause 3 ps

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentille 26.10.01 lisätään 1 000 000 euroa poliisin toimintamenoihin käytettäväksi ulkomaalaispoliisin ja seksuaalirikosten tutkinnan lisäresursointiin.

40. Maahanmuutto

01. Maahanmuuttoviraston ja valtion vastaanottokeskusten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Maahanmuuton ja vastaanottokeskusten toiminnan menot ovat jatkuneet vuosikausia kestävämmän korkealla tasolla, vaikka turvapaikanhakijamäärät ovat laskeneet. Perussuomalaiset kannattaa päätöksenteon ja käsittelyn lisäresursointia sekä rikoksiin syyllistyneiden ja laittomasti maassa oleskelevien henkilöiden säilöönottoa, mutta kustannustasoa on karsittava kaikin käytettävissä olevin keinoin. Tästä syystä menoja on tarkasteltava kriittisesti ja yhteiskunnan peruskurssin koepilotin kaltaiset menot leikattava.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentilta 26.40.01 vähennetään 250 000 euroa maahanmuuttoviraston ja valtion vastaanottokeskusten toimintamenoista suomalaisen yhteiskunnan peruskurssin koepilotin osalta.

Pääluokka 27

PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Sotilaallinen maanpuolustus

01. Puolustusvoimien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Perussuomalaiset katsovat, että Puolustusvoimien toimintamenoja tulisi pikemminkin lisätä kuin vähentää. Tästä syystä esitämme, ettei indeksikehityksen mukaista kustannustasotarkistusta tehdä, vaan nykyinen resurssitaso säilytetään.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentti 27.10.01 poistetaan lisätalousarviosta.

Pääluokka 29

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Yleissivistävä koulutus ja varhaiskasvatus

20. Yleissivistävän koulutuksen, varhaiskasvatuksen ja vapaan sivistystyön yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)

Valiokunnan mietintö VaVM 39/2018 vp
Vastalause 3 ps

Perussuomalaiset katsoo, että aikuiset, jotka eivät ole koulussa tai päiväkodissa olevien lasten vanhempia tai työskentele niissä, eivät kuulu kouluihin tai päiväkoteihin. Keskeinen keino puuttua lasten ja nuorten houkutteluun ja hyväksikäyttöön on varmistaa, ettei lasten ja nuorten keskuudessa liiku henkilöitä, joiden taustoista ei ole tietoa. Koulun ja varhaiskasvatuksen tulee olla turvallisia niihin osallistuville lapsille, eikä niitä tule monikulttuurisuuskasvatuksen tai minkään muunkaan tekosyn nimissä avata aikuisille turvapaikanhakijoille. Kouluissa ja päiväkodeissa ei tule oleskella henkilöitä, joiden taustoja ei ole tutkittu vastaavalla tavalla kuin lasten kanssa työskenteleviltä henkilöiltä edellytetään.

Edellä olevan perusteella ehdotan hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 5

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin lopettaakseen turvapaikanhakijoiden koulu- ja päiväkotivierailut, mikäli heidän taustoistaan ei ole tehty laajuudeltaan vastaavaa selvitystä kuin laissa lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä (505/2002) edellytetään.

91. Nuorisotyö

51. Nuorten työpajatoiminta ja etsivä nuorisotyö (siirtomääräraha 2 v)

Perussuomalaiset katsovat, että keskeinen osa ongelmaa on tilanne, jossa aikuisten turvapaikanhakijamiesten oleskeluun nuorisotaloilla ei puututa. Emme vastusta nuorisotyöntekijöiden osaaamisen vahvistamista tai uusien toimintamallien kehittämistä, mutta grooming-ilmioon puuttumisen keskeisenä toimenpiteenä tulisi olla sellaisten tilanteiden estäminen, joissa aikuiset, yli 20-vuotiaat ulkomaalaismiehet käyvät liehittelemässä nuoria tyttöjä nuorisotaloilla. Nuorisotaloilla tulisi ottaa käyttöön käytännöt, joissa henkilöitä, jotka eivät pysty esittämään iästään luotettavaa selvitystä, ei päästettäisi nuorisotaloihin sisään.

Edellä olevan perusteella ehdotan hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 6

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin luodakseen toimintamallit, joissa henkilöitä, jotka eivät pysty esittämään luotettavaa selvitystä todellisesta iästään, ei hyväksytä nuorisotalojen asiakkaiksi.

Pääluokka 32

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HALLINNONALA

70. Kotouttaminen

03. Maahanmuuttajien kotoutumisen ja työllistymisen edistäminen

Valiokunnan mietintö VaVM 39/2018 vp
Vastalause 3 ps

Perussuomalaiset katsoo, että maahanmuuttajien vastuuta omasta kotoutumisestaan on syytä lisätä. Sen sijaan, että maahanmuuttajille tarjottaisiin erillisiä palveluita, on tarkoituksenmukaista panostaa kielikoulutukseen, jotta maahanmuuttajat oppivat mahdollisimman aikaisessa vaiheessa riittävän suomen kielen taidon pystyäkseen käyttämään samoja palveluita kuin kantäväestö. Tällöin ei tarvita erillisiä maahanmuuttajien palveluita tai tulkkipalveluita, maahanmuuttajien integraation sekä työllistymisen edellytykset paranevat ja yhteiskunta säästää.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentilta 32.70.03 vähennetään 250 000 euroa.

Pääluokka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

02. Valvonta

05. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Perussuomalaiset katsoo, että tavoite vanhusten ja vammaisten palvelujen ohjauksen ja valvonnan voimavarojen sekä varhaiskasvatuksen valvontaresurssien vahvistamisesta on sinänsä oikeasuuntainen. Viranomaisten mahdollisuudet puuttua laiminlyönteihin kuitenkin ovat riittämättömät puutteellisen lainsäädännön vuoksi. Tästä syystä hallituksen olisikin syytä ryhtyä viipymättä toimenpiteisiin, joilla hoitajamitoitus kirjattaisiin lain tasolle sekä luotaisiin toimenpideohjelma, jolla laiminlyönteihin syyllystyneet hoivapalveluyritykset voitaisiin rajata kilpailutusten ulkopuolelle ja yrityksiin kohdistuvien rahallisten sanktioiden lisäksi sanktiot voitaisiin kohdistaa laiminlyönteihin syyllystyneiden yritysten vastuuhenkilöihin.

Edellä olevan perusteella ehdotan hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 7

Eduskunta edellyttää, että hallitus luo toimenpideohjelman sellaisten hoivapalveluyritysten, jotka ovat syyllystyneet toistuviin laiminlyönteihin, rajaamiseksi kilpailutusten ulkopuolelle sekä laiminlyönneistä seuraavien sanktioiden kohdistamisesta yritysten lisäksi niiden vastuuhenkilöihin.

**Valiokunnan mietintö VaVM 39/2018 vp
Vastalause 3 ps**

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että ehdotus vuoden 2019 lisätalousarvioksi hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisena edellä todetuin muutoksin ja

että edellä ehdotetut 7 lausumaa hyväksytään.

Helsingissä 8.3.2019

Ville Vähämäki ps

Valiokunnan mietintö VaVM 39/2018 vp — HE 323/2018 vp, HE 324/2018 vp

Liite

- Lisätalousarvioaloite LTA 51/2018 vp Ozan Yanar vihr Lisätalousarvioaloite Valtion asuntorahaston tuloutuksiin ehdotetun määrärahan vähentämisestä (73 000 000 euroa) 12.35.20
- Lisätalousarvioaloite LTA 52/2018 vp Juho Eerola ps Lisätalousarvioaloite määrärahan lisäämisestä digitalisaatiokehitykseen (150 000 euroa) 31.20.01
- Lisätalousarvioaloite LTA 53/2018 vp Hanna Sarkkinen vas Lisätalousarvioaloite määrärahan lisäämisestä seksuaalirikosten uhrien tukikeskusten toimintaan (800 000 euroa) 33.60.31
- Lisätalousarvioaloite LTA 54/2018 vp Hanna Sarkkinen vas Lisätalousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Lastenasiointalo-mallin laajentamiseksi (1 000 000 euroa) 33.60.31